

Grażyna Nawrońska

Elbląg-Stare Miasto, st. 32, gm. loco,
woj. elbląskie, AZP 16-51/34

Informator Archeologiczny : badania 31, 236-237

1997

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

eksplorowano od poziomu niwelacyjnego 272,32 do poziomu niwelacyjnego 272,02. Łącznie z wykopu usunięto 1,5 m³ ziemi.

Warstwa humusu o miąższości od 10 do 24 cm zalegała bezpośrednio na skalistym calcu.

Ogółem w trakcie badań pozyskano bardzo skromny zbiór ruchomego materiału zabytkowego, liczący 52 okazy. Najliczniejszą grupę stanowią przedmioty metalowe (48 sztuk). Są to głównie żelazne gwoździe (43 sztuki), wśród których przeważają okazy masywne, o długości od 14 do 20 cm, w przekroju kwadratowe, w większości bez główek, zaś sporadycznie z płaskimi owalnymi. Funkcja pozostałych przedmiotów metalowych pozostanie nieokreślona ze względu na bardzo wysoki stopień ich skorodowania.

Drugą kategorię zabytków stanowią ułamki ceramiki naczyniowej. Ogółem odkryto trzy fragmenty. Fragment brzuśca i fragment pokrywki należy zaklasyfikować do grupy C3 (wg klasyfikacji stosowanej dla Śląska, która oddaje w pełni specyfikę technologiczno-formalną garncarstwa średniowiecznego i nowożytnego tego regionu), zaś fragment brzuśca, pokryty zielonym szkliwem zaklasyfikowano do grupy E.

Ostatni z zabytków to grosz miedziany Stanisława Augusta Poniatowskiego (1764-1795) z 1768 r., stan zachowania średni, czytelny, o wadze 4,051 g i średnicy 20,2 mm³.

Wszystkie opisane kategorie zabytków stanowią przedmioty powstałe i użytkowane w XIX i XX wieku, poza monetą, która stanowi tutaj materiał wtórny.

Badania archeologiczne, przeprowadzone jesienią 1997, przyniosły wynik negatywny w stosunku do planowanych zamierzeń. Ich podstawowym celem było odsłonięcie relikwów pierwszego muranego czeladzkiego kościoła. Jednak pomimo licznych źródeł ikonograficznych i kartograficznych, pozwalających na jego lokalizację, rozpoznania interesującego nas terenu metodą SIR i przebadania archeologicznego powierzchni prawie 100 m², badania nie przyniosły spodziewanego efektu. Wydaje się, że przeprowadzona po wzniesieniu nowej świątyni rozbiórka zniósła całkowicie starszą budowlę wraz z jej fundamentami. Naszym zdaniem sytuacja ta spowodowana została dwoma przyczynami. Pierwsza z nich to fakt płytkiego fundamentowania gotyckiego kościoła (co jest rzeczą naturalną w wypadku wznoszenia budynku na skale i pozwala na dość łatwe prowadzenie prac rozbiórkowych). Drugą przyczyną to z pewnością możliwość ponownego wykorzystania gotowego przecież materiału budowlanego. Rozbiórka starego budynku pozwoliła także na pewne zniwelowanie terenu wokół nowego kościoła, nawiezenie humusu i założenie nowego trawnika.

Wyniki badań zostaną opublikowane w: „Badania Archeologiczne na Górnym Śląsku i Ziemiach Pogranicznych w 1997 roku”, s. 224-227.

Deszkowice, st. 1, gm. Sułów, woj. zamojskie - patrz: wczesne średniowiecze

Dobczyce-Zamek, st. 7, gm. loco, woj. krakowskie - patrz: okres nowożytny

ELBLĄG-STARE MIASTO, st. 32, gm. loco, woj. elbląskie, AZP 16-51/34

- miasto (średniowiecze po okres nowożytny, XIII-XX w.)

Badania wykopaliskowe, przeprowadzone w okresie od maja do września przez mgr Grażynę Nawrołską (Pracownia Konserwacji Zabytków, BHZ Gdańsk, Pracownia Archeologii Miast). Finansowane przez Urząd Miasta w Elblągu. Osiemnasty sezon badań. Przebadano powierzchnię 648 m².

Badania przeprowadzono na parceli przy ul. Św. Ducha 1, na trzech działkach oznaczonych Wodna 75 oraz na podwórkach działek przy ul. Wigilijna-Rzeźnicka-St. Rynek-Przymurze 39 i 40.

ul. Św. Ducha 1 - w obrębie działki najstarsze elementy zabudowy drewnianej zachowały się fragmentarycznie – zniszczyła je budowa dużej, gotyckiej oficyny z dwoma wejściami: do kamienicy i od strony ul. Wodnej. Od strony zachodniej, na całej długości kamienicy odsłonięto pozostałości tarasu wzniesionego na potężnych przyporach. Poza obrębem działki odkryto relikty nawierzchni ul. Wodnej, a pod nią kanał odwadniający.

ul. Wodna 75 - pod tym numerem katastralnym oznaczono 3 niepełnowartościowe działki, tzw.

Budę. Relikty zabudowy drewnianej zachowały się w niewielkim stopniu, zniszczone przez późniejszą murowaną zabudowę, której prawie wszystkie elementy miały metrykę nowożytną. Zniesione zostały skutecznie wszystkie gotyckie podziały, jedynie na jednej z działek (nr 2) udało się uchwycić fragment fundamentu gotyckiego muru, świadczącego o innym podziale (?) parceli.

ul. Stary Rynek 39 i 40 - najstarsze elementy zabudowy na podwórkach tych działek zachowały się w postaci trzech poziomów konstrukcji drewnianych: fragmentów domów i uliczek wewnętrznych. Uległy one zniszczeniu w wyniku budowy oficyn i latryn. Oficyny w fazie gotyckiej mają mniejszą powierzchnię, w zabudowie XVI-wiecznej powiększają się, wstawiane są również piece. W okresie nowożytnym powstają też inne murowane obiekty. Liczny materiał zabytkowy to przede wszystkim ceramika, kości zwierzęce, wyroby ze szkła, metali, rogu, drewna.

Materiały i dokumentacja przechowywane są w Pracowni Archeologii Miast w Elblągu.

Badania będą kontynuowane.

Gdańsk, ul. Okopowa 7 - patrz: nowożytność

Gdańsk, Stare Miasto - patrz: wczesne średniowiecze

GDAŃSK–Główne Miasto, ul. Piwna/Kaletnicza, AZP 12-44/168

- ślady osadnictwa z XIII w.
- osada wczesnomiejska (od poł. XIV w. po nowożytność)

Badania archeologiczno-architektoniczne, przeprowadzone od października do grudnia przez mgr. Mariana Kochanowskiego (Muzeum Archeologiczne w Gdańsku) przy współpracy mgr Joanny Orlińskiej. Finansowane przez „Sanui” w Warszawie spółka z o.o. Pierwszy sezon badań.

Badania miały na celu wykonanie dokumentacji archeologiczno-architektonicznej siedmiu parcel (Kaletnicza 14,15,16,17 oraz Piwna 28,29,30) w obrębie średniowiecznego założenia urbanistycznego, ukształtowanego po przejściu tego terytorium w połowie XIV w. przez zakon krzyżacki a także wykazanie ewentualnych nawarstwień starszych, udowadniających zagospodarowanie tego obszaru Gdańska już od IX w.

Zdołano odsłonić zarys ław fundamentowych murów obwodowych i ścian działowych, wykonując szczegółową inwentaryzację koron murów w krytycznej analizie z dotychczasową dokumentacją kartograficzno-ikonograficzną. Do 1945r. był to zwarty kompleks architektoniczny z licznymi śladami przebudowy. Dokonano również odgruzowania piwnic tych siedmiu parcel a na styku z istniejącą kamienicą przy Kaletniczej 13 wykonano rów sondażowy dla określenia sytuacji stratygraficznej i głębokości zalegania calca. Właśnie tam odkryto zachowany na małym odcinku, zniszczony wkopem pod późniejszą ławę fundamentową fragment traktu drożnego, starszego niż rozplanowane w połowie XIV w. parcele, kilka ułamków ceramiki datuje ten obiekt na XII w.

Prace będą kontynuowane.

GŁOGÓW – Stare Miasto, kwartał A-18, gm. loco, woj legnickie

- miasto średniowieczne

Ratownicze badania archeologiczno-architektoniczne, przeprowadzone w dniach od 1 sierpnia do 30 września przez mgr. Krzysztofa Czaplę. Finansowane przez PRiUB Budoprojekt sp. z o.o. Przebadano powierzchnię 1350 m².

Badania prowadzono w związku z planowaną zabudową kwartału A-18 na Starym Mieście w Głogowie. Przeprowadzono badania archeologiczno-architektoniczne. Wykazały one, iż pierwszy budynek murowany w zasięgu zachodniej części tego kwartału powstał w okresie gotyckim na dz. nr 8. Było to założenie mające układ trójdzielny w kondygnacji piwnic a na poziomie parteru składające się z dwóch traktów. Można stwierdzić, że w tym czasie założenia murowane stanowiły drobne enklawy wśród dominującej zabudowy o konstrukcji szachulcowej. W okresie późnego gotyku cała północna pierzeja kwartału A-18 została wypełniona kamienicami, głównie dwutraktowymi, nie udało się usta-